

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 267

מישיבת ועדת העבודה והרווחה ביום
ד', ט"ו בכסלו התשמ"ז - 17 בדצמבר 1986, בשעה 9.00

נ כ ח ר :

א' נמיר	- היו"ר	<u>חברי הוועדה:</u>
ח' גרוסמן		
א' שוסטק		
א' פינק	- ראש אגף השיקום, משרד הבטחון	<u>מוזמנים:</u>
ב' פרלמן	- יועצת משפטית באגף השיקום, משרד הבטחון	
א' חיימוביץ	- עוזר ראש אגף השיקום לענייני מיחשוב, משרד הבטחון	
א' פלטו	- אגף התקציבים, משרד האוצר	
ב' גלעד	- אגף התקציבים, משרד האוצר	
מ' בוטון		<u>יועץ משפטי לוועדה:</u>
א' אדלר		<u>מזכירת הוועדה:</u>
מ' הלנברג		<u>קצרנית:</u>
(1) תגמולים לנכי צה"ל והמשפחות השכולות		<u>סדר-היום:</u>
(2) מסקנות הוועדה בנושאים:		
(א) התגברות האבטלה במשק		
(ב) הכרזה על שנת התשמ"ז כשנת העליה הפנימית; מימון הטיפול בפרגונל לבושים		
(ג) השימוש בקבלנים פרטיים		
(ד) המשא-ומתן עם אחיות בתי-החולים		
(ה) אבטלה בירוחם		

17.12.86

תגמולים לנכי צה"ל והמשפחות השכולות

היו"ר א' נמיר: רבותי, בוקר טוב. אני מתכבדת לפתוח את ישיבת הוועדה.

על סדר יומנו צווים ותקנות של שר הבטחון ביחס לנכי צה"ל והמשפחות השכולות.

מר פינק, ראש אגף השיקום במשרד הבטחון, יציג את הנושא.

א' פינק: בהצעה לתיקון הצווים והתקנות המתייחסים לשעורי התגמולים לנכים ולמשפחות שכולות מדובר על העלאת שעור התגמול הבסיסי ב-11%, החל מ-1 בספטמבר 1986. זו מלוא התוספת המתחייבת בגין מעבר מדרגה לדרגה, של עובדי המדינה, מספטמבר 1986.

אני רוצה להזכיר שעל פי הסיכום שהיה בחודש פברואר, בעת התיקון האחרון, כשאושרה העלאה של 20%, נאמר שזה כולל שעור של 5% על חשבון התיקונים עתידיים בשכר לאחר 1 באפריל. על אף אותו סיכום, כתאום עם האוצר, סוכם שהתוספת המוצעת עכשיו, בשעור של 11% תינתן במלואה ללא קיזוז, זאת אומרת זו תוספת של 11% נטו.

היו"ר א' נמיר: אין לי הזדמנויות רבות לצייין לשבח את האוצר ואני שמחה לעשות זאת היום ולצייין לשבח את הסכמת האוצר.

א' פינק: כזכור, שר הבטחון התחייב להביא לאישור הכנסת הצעה לשינוי שיטת ההצמדה למדד, הצמדה למדד אובייקטיבי יותר.

הוסכם על-ידי האוצר ומשרד הבטחון שהתגמול הבסיסי לחודש ספטמבר 1986 יהיה צמוד למדד השכר בסקטור הציבורי קהילתי.

א' פלטו: זה מדד שכר שמתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. מדד השכר בסקטור הציבורי קהילתי כולל את כל הסקטור הציבורי.

אנחנו אומרים שהתגמול של 111% ממשיך להיות צמוד לדרגה ט"ו. נניח שהשעור הזה של 111%, כפי שנקבע בחודש ספטמבר 1986, הוא 70% ממדד השכר בסקטור הציבורי קהילתי, פעם בחצי שנה נבדוק זאת. אם נראה שהשעור ירד מ-70% ל-68% - נוסיף 2%. אם יתברר שהתוספת שניתנה היתה יותר גדולה - היא לא תנוכה באותו חודש אלא נמתין עד לתוספת הבאה וממנה ננכה את ההפרש ששולם.

א' פינק: אנחנו מקווים שההסדר הזה ימנע ויכוחים שהיינו עדים להם בעבר.

ההסדר המוצע תואם והוא מקובל על כל הארגונים היציגים, גם ארגון הנכים וגם ארגון יד לבנים.

היו"ר א' נמיר: אני רוצה שנדון במשולב על כל התקנות והצווים שלפנינו.

א' פינק: העיקרים שציינתי חלים על כל התקנות והצווים.

נ' פרלמן:
לקחנו את כל סוגי הצווים והתקנות החלים על זכאים לתגמולים, הוספנו 11% ותרגמנו את זה לדרגה יותר גבוהה, זאת אומרת מי שקיבל לפי דרגה י"ט, לדוגמה, יקבל לפי דרגה כ' וכו'.

מ' בוטון:
בסעיף 4 של מכתב ההסבר, ביחס לשיטת ההצמדה, מדובר על החלטה של משרד הבטחון ביחד עם משרד האוצר. נושא ההצמדה הזה לא מופיע בצו. אני מציע שגם שיטת ההצמדה תצוין בכל צו כדי שאי-אפשר יהיה לסטות מזה ואם ירצו לשנות את הדברים יהיה צורך להכיא את זה לאישור הוועדה.

א' פלטו:
אנחנו מעדיפים שזה לא יהיה בגוף הצווים. חתמנו על הסכם עם מערכת הבטחון. תוקף ההסכם קיים.

אני מציע שההסכם יובא לפני הוועדה והוועדה תאשר את ההסכם הזה. אני מעדיף שהוא לא ייכלל בתוך הצווים.

מ' בוטון:
יש פה ליקוי משפטי. כשאדם יקבל יותר ממה שהוא סבור שמגיע לו הוא לא יבין מה הסיבה לכך.

א' פלטו:
מ-1 בספטמבר 1986 הוא יקבל בדיוק על פי הצו כולל תוספות יוקר. ב-1 באפריל תהיה בדיקה ואם יתברר שהוא זכאי לתוספת - נבוא לכאן.

מ' בוטון:
זאת אומרת שאתם צריכים לבוא לכאן.

א' פלטו:
כן, כל חצי שנה.

מ' בוטון:
הוועדה ביקשה שיהיה מנגנון עדכון כדי שלא תצטרכו לבוא לוועדה כל פעם.

א' פלטו:
יהיה מנגנון שימנע ויכוח עם ארגוני הנכים.

א' שוסטק:
אני מציע שמה שנאמר לנו יעוגן בהחלטה שלנו.

אם ההחלטה שבין משרד הבטחון לאוצר תהיה קאישור של הוועדה, אינני מבין מה החשש.

היו"ר א' נמיר:
האוצר, כך אני מבינה, מתנגד להכניס את ההחלטה לצו, ויש לו בוודאי סיבות לא טכניות לכך. עם זאת אומר נציג האוצר שברגע שיהיה שינוי באחד מהצווים או התקנות - זה צריך להיות מובא אלינו.

א' שוסטק:
איפה זה בא לידי ביטוי?

א' פלטו:
בחוק.

לדעתי, מבחינה משפטית אין חובה להביא לפני הוועדה החלטה שהתקבלה.

מ' בוטון:

זו לא הבטחה בעל-פה אלא זו מחוייבות ששני הצדדים חתומים עליה. אנחנו מציגים

א' פלטו:

את המחוייבות הזאת בוועדה.

אני מבקשת לקבל מכתב על ההתחייבות הזאת שלכם.

היו"ר א' נמיר:

יש סיכום.

א' פלטו:

הסיכום שביניכם לבין משרד הבטחון לא מחייב את הכנסת. אנחנו למודי נסיון. לא שאני לא מאמינה לך אלא שמחר אתה לא כאן ואני לא כאן. אנחנו מוכרחים שזה יהיה

היו"ר א' נמיר:

אצלנו בכתובים.

אני מבקשת שנקבל בכתב את ההתחייבות של האוצר. אני מבקשת שנקבל מה שאמרת כאן, שהאוצר מתחייב שכל תיקון יובא לאישורה של הוועדה, שכל תיקון שהאוצר יביא מחייב אישורה של הוועדה והוא יובא לאישורה. האם זה מקובל עליך?

בסדר.

א' פלטו:

אם כך, אני מציעה שנאשר את התקנות והצווים שלפנינו, כי התיקונים המוצעים שבהם באים להיטיב משמעותית עם אוכלוסיות הנכים ועם משפחות חיילים שנספו במערכה.

היו"ר א' נמיר:

ועדת העבודה והרווחה מאשרת את הצווים

והתקנות שהובאו לפנייה, כדלקמן:

(1) צו הנכים (תגמולים ושיקום) העלאת שיעור השכר הקובע, הדרגה הקובעת והתגמול לנכה מחוסר פרנסה ונצרך) התשמ"ז-1986;

(2) תקנות הנכים (תגמולים ושיקום) (תשלום למימון צרכים מיוחדים) (תיקון) התשמ"ז-1986;

(3) תקנות הנכים (תוספת מיוחדת עבור פרישה מוקדמת לנכה בתפקודי היציבה וההליכה) התשמ"ז-1986;

(4) תקנות הנכים (טיפול רפואי) (תיקון) התשמ"ז-1986;

(5) תקנות הנכים (תגמולים ושיקום) (הכשרה מקצועית) (תיקון) התשמ"ז-1986;

(6) תקנות הנכים (השתלמות מקצועית במוסדות להשכלה לגבוהה) (תיקון) התשמ"ז-1986;

(7) צו משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (העלאת שיעור תגמולים) התשמ"ז-1986;

(8) תקנות משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (הקלות ליתומים להשתלמות במוסדות להשכלה על תיכונית) התשמ"ז-1986;

(9) תקנות משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (חינוך יתומים לשם רכישת מקצוע או השכלה כללית או מקצועית (תיקון) התשמ"ז-1986;

(10) תקנות משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תשלום למימון צרכים מיוחדים (תיקון) התשמ"ז-1986.

אני מבקשת מנציג האוצר להמציא לנו בהקדם את ההתחייבות של האוצר, שכל תיקון שהאוצר יביא מחייב אישורה של הוועדה והוא יובא לאישורה; אני מתכוונת להחלטה של משרד הבטחון ומשרד האוצר.

אני חוזרת ומציינת לשבח את האוצר שנענה לבקשת אגף השיקום במשרד הבטחון והסכים לדברים אשר מטיבים משמעותית עם האוכלוסיות שהוא אחראי להן.

אני מודה לאורחים שלנו, נציגי משרד האוצר ונציגי משרד הבטחון.

מסקנות הוועדה בנושא התגברות האבטלה במשק

היו"ר א' נמיר: אנחנו עוברים לדון במסקנות הוועדה בנושאים שונים שהיא דנה בהם.

מזכירת הוועדה תקרא את המסקנות. בבקשה. נתחיל במסקנות בנושא התגברות האבטלה במשק.

א' אדלר: "הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה, ביום ט"ו בחשוון התשמ"ו (30.10.85), את ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת ר' כהן, מ' וילנר, א' נמיר, ח' גרוסמן, מ' וירשובסקי, מ' פלד, א' ח' שאקי, ר' איתן וא' ורדיגר, בנושא "התגברות האבטלה במשק".

ההצעה הועלתה על רקע ההחמרה הניכרת במצב התעסוקה והתגברות האבטלה במשק בעקבות המדיניות הכלכלית של הממשלה, מיולי 1985.

הוועדה קיימה מספר רב של ישיבות בנושא, ושילבה את דיוניה בדיונים על ההצעה לסדר-היום בנושא "מעמדן של ערי פיתוח" וכן בנושאי אבטלה במקומות ספציפיים, בין היתר מצפה-רמון, ירוחם, דימונה, אשקלון, נצרת, בית-שאן, וכן בנושא האבטלה בכפרים הדרוזיים ובעיית עובדי הקבלנים הפרטיים."

היו"ר א' נמיר: במקום המלה "ספציפיים" אני מציעה שיאמר "מסויימים". נדבר על מקומות מסויימים ולא על מקומות ספציפיים.

א' אדלר: "במהלך דיוניה שמעה הוועדה את שר העבודה והרווחה, את שר התעשייה והמסחר, את נציגי משרד האוצר, את מנכ"ל שרות התעסוקה ומנהלי המחוזות של שרות התעסוקה וכן את נציגי ההסתדרות, מזכירי מועצות פועלים, ונציגים של לשכת התאום של הארגונים הכלכליים."

א' שוסטק: כשמדברים על ההסתדרות צריך להיות "ההסתדרות הכללית".

"הוועדה שמעה כי ממוצע האבטלה במשק

ברבע השני של 1986 הגיע ל-7.8% לעומת 7.2% ברבע הראשון של 1986 ו-6.6% ברבע האחרון של 1985. מספר המובטלים ששה ימים ויותר הגיע בשבעת החודשים הראשונים של 1986 למוצע של 25 אלף לחודש. בחודש יולי 1986 נרשמו בלשכות התעסוקה למבוגרים כ-47 אלף דורשי עבודה ואילו מספר ההזמנות לעובדים היה כ-20 אלף. מספר החביעות לדמי אבטלה בלי 1986 הגיע לכ-20 אלף. כ-23% מכלל המובטלים בארץ היו בערי פיתוח.

השכר הממוצע ביולי 1986 הגיע לכ-1000

ש"ח. שכר המינימום באותו חודש הגיע ל-334 ש"ח."

חודש יולי עבר מזמן. היום יש לנו נתונים רשמיים, כדאי שנציין אותם.

היו"ר א' נמיר:

גם בנוגע לאבטלה וגם בנוגע לשכר.

א' שוסטק:

אפשר להתייחס לחודש נובמבר.

מ' בוטון:

"הוועדה שמעה מפי קרוב לעשרים מנהלי

מחוזות של שרות התעסוקה על מצב התעסוקה

א' אדלר:

החמור בכל מחוז ומחוז, על היעדר פיתוח תעשייתי והיעדר יצירת מקורות

תעסוקה חדשים, ועל המצב הקשה במיוחד בכל הנוגע לתעסוקת צעירים יוצאי

צבא ומשפילים. היעדר מקורות תעסוקה והתגברות האבטלה גרמו לעזיבת תושבים

את ערי הפיתוח ולירידת רבים מן הארץ.

במהלך דיוני שמעה הוועדה על תכניות

הממשלה לצמיחה כלכלית, האמורות להביא בין היתר לשיפור בכמות ובאיכות

של היצע התעסוקה. כן שמעה הוועדה את השגות ההסתדרות על המדיניות הכלכלית

של הממשלה, ואת תכניות לשכת התאום לצמיחה כלכלית במשק.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

(1) הוועדה מכיעה דאגתה נוכח התגברות האבטלה במשק מאז תחילתה של התכנית הכלכלית בקיץ 1985, ובמיוחד בערי פיתוח ואזורי מצוקה, ובקרב צעירים יוצאי צבא ובעלי השכלה.

(2) הוועדה פונה לראש הממשלה לפעול להפעלה מהירה של תכנית הצמיחה למשק, שתספק תעסוקה למפוטרים ולמובטלים.

(3) הוועדה סבורה כי אין לנתק את הדיון בנושא האבטלה מן הבעיה של שכר מינימום, וכי אין להילחם בתופעת האבטלה באמצעות שכר עבודה נמוך ופגיעה בזכויות העובדים. הוועדה סבורה כי חוק שכר מינימום, לכשיתקבל, יעזור למשוך עובדים לתעסוקות שאליהן לא פונים כיום מובטלים, גם כשהן כנמצא. עד להפעלת חוק שכר מינימום פונה הוועדה לשר העבודה והרווחה להימנע מכל פעולה שמטרתה לקצץ ולפגוע בזכויות לדמי אבטלה.

(4) הוועדה פונה לשר התעשייה והמסחר ולשר הבטחון לפעול להעדפה בפועל של תוצרת התעשיות המקומיות בעת רכישת הזמנות של משרדי הממשלה, כדי להפחית את צמצום הייצור המקומי ואת הצורך בפיטורי עובדים - בעיקר בערי פיתוח ובמוקדי אבטלה שקשה למצוא בהם מקומות עבודה חילופיים.

(5) הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול באמצעות כספי הקרן למניעת אבטלה להגברת פעולות הכשרה והסבה מקצועית של מובטלים למקצועות שיש אליהם דרישה במשק.

6) הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה להמציא לה, תוך שישה חודשים, כתאום עם שר התעשייה והמסחר, תכנית-אב של דרישות המשק לשנים הבאות, בתחום התעסוקה והכשרת עובדים.

7) הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה לדווח לה תוך שלושה חודשים על ההתקדמות בביצוע המסקנות."

היו"ר א' נמיר:
בסעיף 4 צריכה להיות פנייה לא רק לשר התעשייה והמסחר ולשר הבטחון. הפנייה צריכה להיות אל ראש הממשלה שיורה לכל משרדי הממשלה.

בסעיף 5 צריך להכניס את הנושא של הכשרה פנים-מפעלית, שהיא האפקטיבית ביותר.

חסר העניין של המגוון התעסוקתי, שהוא אחת הצרות הגדולות בערי הפיתוח. אולי צריך שיהיה סעיף מיוחד בעניין זה ואולי זה יכול להיות בסעיף 3 "בו זמנית להיערך לתכנון וביצוע שינוי המבנה התעסוקתי בערי הפיתוח, תוך שימת דגש על מפעלים עתירי ידע וסמי עתירי ידע" צריך למצוא נוסח מתאים בעברית ל"סמי עתירי ידע". צריך לברר במשרד התעשייה והמסחר מהו המינוח הנכון ולהשתמש בו, כי מפעלים מסוג זה חשובים לערי הפיתוח.

האם יש סעיף מיוחד ביחס לצעירים?

א' אדלר:
בסעיף 2 אפשר להוסיף "במיוחד לצעירים יוצאי צבא ומשכילים.

מ' בוטון:
מכיוון שיש פנייה לראש הממשלה, בסעיף 4, אני מציע שהוועדה מבקשת גם משרים אחרים, בסעיף 7, ולא רק משר העבודה והרווחה.

מסקנות הוועדה בנושאים
1) הכרזה על שנת התשמ"ז כשנת העליה הפנימית
2) מימון הטיפול בפרגונל לנשים

א' אדלר:
"הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה, ביום כ"א בכסלו התשמ"ו (4.12.85), את ההצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת מאיר כהן אבידב בנושא "הכרזה על שנת התשמ"ז כשנת העליה הפנימית". הנושא הועלה על רקע הפרסומים והמחקרים הדמוגרפיים המדאיגים בדבר ירידה ברמת הפרייון בקרב האוכלוסיה היהודית בעולם ובישראל, והסכנה הצפויה בעתיד לצביונה היהודי של מדינת ישראל כתוצאה מתופעה זו.

ביום י"ז באדר א' התשמ"ו (26.2.86) העבירה הכנסת לוועדת העבודה והרווחה את ההצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת מאיר כהן אבידב בנושא "מימון הטיפול בפרגונל לנשים".

הוועדה שילבה את הדיון בשני הנושאים.

בדיוניה שמעה הוועדה את מנכ"ל משרד הבריאות, פרופסור דן מיכאלי, את פרופסור רוברטו בקי מהמרכז לדמוגרפיה, וכן פרופסורים מומחים בתחום הפרייון, ונציגי קופת-חולים הכללית.

הוועדה שמעה כי יש ירידה מתמדת במספר היהודים בעולם, עקב פרוץ נמוך ונישואי תערובת. אמנם, בלשאל הפריון עדיין גבוה מן הממוצע בעולם היהודי -2,8 ילדים למשפחה יהודית בארץ לעומת 1,5 ילדים למשפחה יהודית בעולם - אולם גם כאן ניכרת מגמה של ירידה בילודה והזדקנות האוכלוסיה.

הוועדה שמעה כי יש בארץ כ-75 אלף לידות בשנה, וכ-10 אלפים הפלות טבעיות. המספר המשוער של ההפלות המלאכותיות מגיע לכ-20 אלף בשנה.

כ-15% מהאוכלוסיה בארץ סובלים מבעיות פוריות. בעיית העקרות מקיפה כ-40 אלף איש. כ-5% זקוקים לטיפול בפרגונל. בשימוש אופטימלי בפרגונל ניתן להגיע לכ-1000 לידות נוספות בשנה ול-150 לידות מבחנה. הסכום הממוצע לטיפול בפרגונל עד להשגת ילד אחד מסתכם בכ-5000 דולר.

בסיכום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות

הבאות:

- (1) ועדת העבודה והרווחה מכיעה דאגתה נוכחה הירידה המתמדת בגידול האוכלוסיה היהודית בעולם ובארץ. הוועדה רושמת לפנייה כי בהיעדר עליה מחוץ-לארץ - המקור היחידי לגידול האוכלוסיה היהודית בישראל הינו הריבוי הטבעי. הוועדה סבורה כי למדיניות חברתית נאותה, הן בתחום קצבאות הילדים והן בתחום עידוד התעסוקה בכלל והעזרה לאשה העובדת בפרט, יש השפעה לא מבוטלת על שיעור הילודה. הוועדה פונה לראש הממשלה לפעול למניעת כל פגיעה בקצבאות הילדים ובמדיניות התעסוקתית והחברתית המיועדת להקל על משפחות עם ילדים.
- (2) הוועדה מברכת על החלטת הממשלה לקיים דיון מיוחד בנושא הדמוגרפי. הוועדה מבקשת מראש הממשלה להעביר אליה בהקדם את תוצאות הדיון בנושא.
- (3) הוועדה סבורה כי בעיית העקרות הינה בעיה רפואית בעיקרה ונמצאת במסגרת הביטוח הרפואי. עם זאת סבורה הוועדה כי במצב הנוכחי אין להטיל אגמלוא העלות של הטיפול בעקרות על קופות-החולים לבדן. הוועדה סבורה כי הפתרון לנושא ימצא במסגרת חוק ביטוח בריאות, לכשיחוקק. עד לחקיקת החוק פונה הוועדה לשר הבריאות לפעול בשיתוף עם קופות החולים למציאת פתרון תקציבי לכיסוי הוצאות הטיפול בפרגונל לכל הזקוקים לו, קודם כל במשפחות חסרות ילדים ולאחר מכן גם במשפחות שכבר יש להן ילדים, לפי הצורך.
- (4) הוועדה מבקשת מראש הממשלה ומשר הבריאות לדווח לה תוך שישה חודשים על ההתקדמות בנושא.

מה שכתוב בסעיף 1 של המסקנות לא שייך למסקנות.

היו"ר א' נמיר:

אפשר למחוק את המשפט השני שבסעיף 1, מהמלים "הוועדה רושמת לפנייה".

א' אדלר:

זעוד בסעיף 1, בקטע השני, צריך לדבר קודם על עידוד התעסוקה ואחר-כך על

היו"ר א' נמיר:

קצבאות הילדים.

המשפט האחרון בסעיף 3 למסקנות נראה לי מיותר. הייתי מסיימת את הסעיף הזה במלים "לכל הזקוקים לו".

מסקנות הוועדה בנושא השימוש בקבלנים פרטיים

א' אדלר:
"הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה, ביום 5 במאוס 1986, את ההצעה לסדר-היום של חברת-הכנסת אורה נמיר בנושא "השימוש בקבלנים פרטיים".

הוועדה דנה בנושא בשלוש ישיבות, וכך

במסגרת דיוניה בנושא התגברות האבטלה.

במהלך דיוניה שמעה הוועדה בין היתר את נציגי משרד העבודה והרווחה, ההסתדרות הכללית, לשכת התאום, נציבות שרות המדינה, ואת מנהלי המחוזות של שרות התעסוקה.

הוועדה שמעה על התופעה של מעסיקים פרטיים, ציבוריים וממשלתיים, המעסיקים עובדים באמצעות קבלני-עבודה פרטיים, שבמקרים רבים אינם אלא מתווכי עבודה המספקים למעסיקים עובדים בשכר זול. הוועדה שמעה על מעסיקים, ביניהם מוסדות ציבוריים וחברות ממשלתיות, הנעזרים בשיטה זו כדי לעקוף קיצוץ תקנים שנכפה עליהם ולנצל את מצב האבטלה כדי להשיג עובדים בשכר נמוך וללא תנאים סוציאליים. הרווח של המתווך מגיע במקרים מסויימים עד ל-15% משכרו של העובד. בחברות ממשלתיות כמו ים-המלח נמצאו עובדי קבלנים עובדים שנים רבות בצד עובדים בתקן של החברה אך בתנאי שכר שונים וללא תנאים סוציאליים שנהנים מהם עובדי התקן.

היו"ר א' נמיר:
הייתי מדברת על מפעלי ים המלח ועובדים קבועים ולא עובדי התקן.

א' אדלר:
"בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

1) הוועדה מגנה בכל תוקף את התופעה המתפשטת של העסקת עובדים באמצעות קבלני-עבודה פרטיים שאינם למעשה אלא מתווכי עבודה זולה. במיוחד מגנה הוועדה מתווכים הפועלים במסווה של מעסיקים ומחפשים עובדים בלשכות התעסוקה, ומנצלים את מצב האבטלה במשק כדי לספק למעסיקים כוח עבודה זול תוך עקיפת הסכמי שכר ותנאי עבודה נאותים.

2) הוועדה סבורה כי דווקא בתקופה של אבטלה גוברת וצמצום היצע העבודה במשק חשוב לשמור על כבודו וזכויותיו של העובד - הן כעובד והן כאדם. הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לזרז חקיקת חוק שיסדיר את הנושא וישים קץ לתופעה מחפירה זו של תיווך עבודה באמצעות קבלנים פרטיים.

3) הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה לדווח לה תוך שלושה חודשים על ההתקדמות בנושא.

היו"ר א' נמיר:
אני מתייחסת לסעיף 2 במסקנות ואומרת שאני הגשתי הצעת חוק פרטית בנושא זה.

אני מציעה שמה שנאמר ביחס לחקיקה יהיה בסעיף 3 - "הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לפעול בדחיפות להסדרת הנושא ולשים קץ לתופעה מחפירה זו של תיווך עבודה באמצעות קבלנים פרטיים".

מסקנות הוועדה בנושא המשא-ומתן עם אחיות בתי-החולים

א' אדלר: "הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה, ביום כ"ט באב התשמ"ו - 3 בספטמבר 1986, את ההצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת רן כהן בנושא "המשא-ומתן עם אחיות בתי-החולים".

הנושא הועלה על רקע המשבר המתמשך במשא-ומתן עם 11 אלף אחיות בתי-החולים ותביעותיהן לתיקונים בעיקר בתחום תמריצי השכר, תקנים ותקינה, וקיצור שבוע העבודה.
ביום 30.7.86 הונחו על שולחן הכנסת, מטעם הוועדה, מסקנות בנושא האחיות, בעקבות הצעה קודמת לסדר-היום, של חברת-הכנסת אמירה סרטני, רן כהן ועדנה סולודר בנושא "שביתת האחיות".

מסקנות הוועדה מיום 30.7.86 הסתמכו בין היתר על החלטת הממשלה מיום 25.6.79 להכיר במקצוע האחיות כמקצוע מועדף, על הסכם-המסגרת על-פי החלטת הממשלה מיום 25.6.86 ועל סיכום פגישה שהיתה ביום 9.7.86 בין הצדדים הנוגעים בדבר, כדלקמן:

- 1) ביום 25.6.86 קיבלה הממשלה החלטה בענין תביעות האחים ואחיות בתי-החולים.
- 2) על בסיס האמור לעיל - הצדדים מסכימים להיכנס מיד למשא-ומתן ענייני ורצוף, וייעשה מאמץ לסיימו תוך שישה שבועות.
- 3) עם חתימתו של מסמך זה וקביעת מועד פתיחה למשא-ומתן - יחזרו האחים והאחיות לעבודה מלאה וסדירה.

בתשובתו למסקנות הוועדה מסר ביום 19.6.86 שר הבריאות, מרדכי גור, ליושב-ראש הכנסת על מהלך המשא-ומתן עם האחיות.

בעקבות התמשכות המשבר וגטישת בתי-החולים על-ידי האחיות, הועלה הנושא ביום 3.9.86 על-ידי חבר-הכנסת רן כהן לדיון נוסף בכנסת, והועבר שנית לוועדה.

הוועדה קיימה שלוש ישיבות נוספות, במהלכן שמעה את שר האוצר, שר הבריאות מרדכי גור ואת שרת הבריאות שושנה ארבל-אלמוזלינו, את מנכ"ל המשרד, את הממונה על השכר באוצר, את יושב-ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות ואת נציגות האחיות השובתות.

היו"ר א' נמיר: צריך לעיין את שמו של שר האוצר בקטע האחרון, ובסופו של הקטע, במקום "נציגות האחיות השובתות" אני מציעה "נציגות אחיות בתי-החולים".

א' אדלר: "בישיבתה ביום 29.10.86 שמעה הוועדה מפי שר האוצר ושרת הבריאות על עמדתה המסוכמת של הממשלה לגבי תביעות האחיות בנושא התקינה והתקנים, מספר שעות העבודה השבועיות והתמריץ. בתום הדיון אישרה הוועדה סיכום ביניים האומר: "ועדת העבודה והרווחה פונה לשר האוצר ולשרת הבריאות לזמן אליהם מיד את נציגי ההסתדרות הכללית ונציגות אחיות בתי-החולים ולהציג בפניהן את הסיכום שהובא בפני הוועדה".

ביום 30 באוקטובר 1986 חזרו האחיות לעבודה סדירה בתי-החולים, בעקבות כניסת המשא-ומתן להילוך גבוה.

א' שוסטק: אין צורך במלים "בעקבות כניסת המשא-ומתן להילוך גבוה".

א' אדלר: "ביום 31.10.86 נחתם ההסכם בין הממשלה ואחיות בתי-החולים".

בשורה שבה מדובר על חתימת ההסכם צריך להוסיף את ההסתדרות.

היו"ר א': נמיר:

נדמה לי שההסתדרות לא חתמה.

א' שוסטק:

אני אברר את זה.

א' אדלר:

"אי-לכך הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

(1) ועדת העבודה והרווחה מביעה הערכה לציבור האחים והאחיות על עבודתם הקשה ומסירותם לעבודתם גם בתנאי עבודה קשים ביותר - תנאים שהוכרו על-ידי הממשלה עוד ביום 24.2.79 כשהחליטה על מקצוע האחיות כמקצוע מועדף.

ח' גרוסמן:

מה זה "תנאים שהוכרו על ידי הממשלה" הייתי שמה נקודה אחרי המלים "קשים ביותר".

א' שוסטק:

ואחרי הנקודה לא צריך להיות שום דבר. אנחנו רוצים להביע הערכה.

היו"ר א' נמיר:

נמחק את מה שבא אחרי המלים "קשים ביותר".

א' אדלר:

(2) הוועדה מברכת על ההסכם שנחתם ביום 31.10.86 בין הממשלה ואחיות בתי-החולים ומביעה תקווה כי מעתה יפתח דף חדש במסכת יחסי העבודה בין האחיות והמעסיקים, וכי סדרי העבודה בבתי-החולים יחזרו למסלולם התקיין - לרווחת החולים ולטובת מקצוע האחיות כאחד.

ח' גרוסמן:

לפי מה שידוע לי, המשבר נמשך.

היו"ר א' נמיר:

תהיינה בוודאי מסקנות אחרות. המסקנות האלה הן בגדר ארכיאולוגיה.

ח' גרוסמן:

הייתי מוחקת את "לרווחת החולים ולטובת מקצוע האחיות כאחד".

א' אדלר:

(3) הוועדה מבקשת משרת הבריאות לדווח לה על המצב כעבור שלושה חודשים.

מסקנות הוועדה בנושא אבטלה בירוחם

א' אדלר:

"הכנסת העבירה לוועדת העבודה והרווחה, ביום כ"ט באדר ב' התשמ"ו - 2 באפריל 1986 את ההצעה לסדר-היום של חברי-הכנסת צ' ביטון, ז' אמיר, ר' כהן, מ' פרוש ו-י' נאמן בנושא "אבטלה בירוחם".

הנושא הועלה על רקע מצבה הקשה של ירוחם, הן בגלל בידודה וריחוקה הגאוגרפי ממרכז הארץ, והן בגלל מצבה החברתי והמבנה התעסוקתי החלש של ירוחם, שאינו מאפשר משירת משפחות מבוססות ממרכז הארץ.

היו"ר א' נמיר:

"ריחוקה הגאוגרפי" בלי "ממרכז הארץ". הייתי אומרת "המבנה התעסוקתי בה" ומוחקת

את "החלש של ירוחם".

א' אדלר:
"הוועדה דנה בנושא במספר ישיבות, במהלך שמעה את ראש מועצת ירוחם, את מנכ"ל משרד העבודה והרווחה, את נציב מס הכנסה, את נציגי משרד הפנים ומשרד התעשייה והמסחר, ואת נציגי ההסתדרות הכללית ומועצת פרעלי ירוחם.

בישיבותיה שמעה הוועדה בין היתר, כי אוכלוסיית ירוחם המונה כ-7000 נפש קטנה בין השנים 1980 ל-1985 בכ-200 נפש. מספר דורשי העבודה בעיירה מגיע ל-170, מהם 134 מובטלים: בירוחם אין סרבני עבודה. הוועדה שמעה כי במסגרת קיצוצי תקנים ברשויות המקומיות, מועמדים לפיטורים 51 מבין 200 עובדי המועצה המקומית בירוחם."

היו"ר א' גמיר:
צריך לבדוק את הגתונים ולציין נתונים מדויקים.

א' אדלר:
"ביום 28.7.86 פנתה הוועדה לשר הפנים ולראש המועצה לדחות שלושה חודשים את פיטורי העובדים, בתקווה שבזמן הזה ימצא פתרון לנשא."

היו"ר א' גמיר:
במקום "ימצא פתרון לנשא" אני מציעה "תימצא להם עבודה חילופית".

א' אדלר:
"ביום 5.11.86 פנתה הוועדה לראש הממשלה לפטור את תושבי ירוחם ממס הכנסה, בדומה להסדר שהושג לגבי מצפה רמון.

בתום דיוניה הגיעה הוועדה למסקנות הבאות:

- (1) הוועדה פונה לראש הממשלה להקים ועדת שרים לערי פיתוח.
- (2) הוועדה חוזרת על מסקנותיה בנושא ירוחם, כפי שהנוחו על שולחן הכנסת ביום 25.3.85, ופונה לשר התעשייה והמסחר לפעול באמצעות החברה לכימיקלים להעסיק מספר רב ככל האפשר של עובדים מירוחם במפעלי ים-המלח.
- (3) הוועדה חוזרת ופונה לשר התעשייה והמסחר לפעול לשחרור מזורז של כספי השקעות לירוחם, כפי שיידרש.
- (4) הוועדה פונה לשר הפנים לבדוק אפשרות של צירוף מפעלי הפוספטים לתחום שיפנטה של ירוחם.
- (5) הוועדה פונה לשר התעשייה והמסחר לפעול להעברת אשרדי הנהלת מפעלי הפוספטים לירוחם.
- (6) הוועדה פונה לשר העבודה והרווחה לבדוק אפשרויות לשימוש בכספי הקרן למניעת אבטלה למציאת עבודות חילופיות - ולנזמניות - במסגרת המועצה המקומית, ל-50 עובדי המועצה המועמדים לפיטורים.
- (7) הוועדה פונה לשר האוצר לפעול להשגת הסדר לגבי פטור ממס הכנסה לתושבי ירוחם - בעקבות ההסדר שגעה לגבי מצפה רמון.
- (8) הוועדה מבקשת משר העבודה והרווחה ומשר התעשייה והמסחר לדווח לה תוך שלושה חודשים על ביצוע המסקנות."

בסעיף 3 למסקנות אני מציעה למחוק את
המלים "כפי שיידרש".

היו"ר א' נמיר:

אני חושבת שצריך לרכז את פניות הוועדה

לשר התעשייה והמסחר.

זאת אומרת, לשנות את סדר הסעיפים.

א' אדלר:

אני מודה למזכירת הוועדה על הכנת המסקנות.
תודה רבה. זה עשוי טוב.

היו"ר א' נמיר:

לפני שאני נועלת את הישיבה אני רוצה להציע
שבשם הוועדה נשלח מכתב למשפחה ולבית-החולים תל-השומר, מכתב השתתפות בצער על מותו
של פרופסור נויפלד, שהיה מחלוצי וראשי הרופאים,

תודה רבה. הישיבה נעולה.

הישיבה נבעלה בשעה 10.05.